

Riekkko

Teksti: Timo Eskola

Rakas riekkko – elämän lintu

Huhtikuussa rakastumme riekkoon. Oletko kuullut elämän linnun päräyttävän naurunsa ilmoille?

Metsä- ja tuntuririekkko – kuin yö ja päivä

Siinä missä tuntuririekkko vahtii ja puolustaa reviiriään valoisassa kevytyössä ja jopa päivällä, ei metsäriekkko uskalla päräyttää varoitustaan kuin vasta hämärän tultua ja lähes pimeässä. Tunturista puuttuu metsäriekon pääsaalistaja kanahaukka.

Tunturialueiden riekot viihtyvät tunturikoivikoiden ja avotuntureiden välimaastossa, joissa on sopivasti suojaa. Metsäalueiden riekot hakevat avaruutta laajoilta soilta ja niiden reuna-alueilta. Aiemmin myös peltojen reuna-alueiden pajukot ja järvien ranta-alueet olivat sopivaa elinympäristöä metsäalueiden riekoille.

Ylä-Lapin riekkokannan vaihtelut ovat suuria ja hyviä riekkovuosia seuraavat aallonpohjat toistuvat noin 10 vuoden välein. Havumetsäalueen riekkokannat ovat sen sijaan vähentyneet jo kolmen vuosikymmenen ajan. Eteläisestä Suomesta riekot ovat monin paikoin hävinneet kokonaan ja vielä säilyneet populaatiot pirstaloituneet yhä kauemmaksi toisistaan.

Metsäriekkokannan taantumien syytä ei tarkkaan tiedetä, mutta pääsyyinä lienevät soiden ojitus, turvetuotanto ja muu talouskäytöstä johtuva elinympäristöjen hupeneminen ja muuttuminen. Lisäksi ilmastonmuutos voi olla osasyynä riekon taantumiseen. Syksyllä riekot saavat valkoisen värin liian aikaisin ennen lumen tuloa ja keväällä taas lumien sulettua säilyttävät valkoisen värin liian kauan. Saalistajan on helppo havaita valkoinen lintu mustasta maasta.

Ojitettujen soiden luonnontilaan palauttamista puustoa poistamalla ja ojia täyttämällä ryhdyttiin laajemmin toteuttamaan Metsähallituksen talousmetsäalueilla vuonna 2007. Talousmetsäalueiden soita on ennallistettu jo yhteensä 2 800 hehtaaria. Ja kokemukset työstä ovat hyvät! Keväisissä riekoreviirikartoituksissa olemme huomanneet, että riekot ovat ottaneet suot käyttöönsä heti kun puusto on poistettu ja ojat tukittu. Työn aiheuttamat lisäkustannukset maksetaan metsästäjien maksamista metsästyslupamaksuista. Näin metsästyslupamaksut palautuvat riistan hyväksi.

KUNNOSTETUN RYTISUON RIEKKO. KUVA: METSÄHALLITUS / TIMO ESKOLA

RIEKKOKUKKO NIIN IKÄÄN KUNNOSTETULLA KAIVOSSUOLLA. KUVA: METSÄHALLITUS / TIMO ESKOLA

RIEKKO KAVERINA KELKAN PENKILLÄ. KUVA: METSÄHALLITUS / TIMO ESKOLA

Elämän lintu

Olin 6-vuotias. Istuin pienellä jakkaralla isän sängyn vieressä. Oli jokapäiväinen lukuhetki. Isä luki minulle Yrjö Kokon kirjaa Sudenhampainen kaulanauha. Sen kiinnostavampaa asiaa ei juuri siihen maailman aikaan pienen pojan päähän mahtunut. Olin jo silloin kiinni luonnossa ja kaikessa mitä siellä tapahtui. Niin oli isänikin.

Yrjö Kokon kirjassa tuli esille myös riekko eli mehtikana niin kuin me Kainuussa riekon tunsimme. Kirjassa kerrottiin myös riekon ansapyynnistä. Ja niin pienen pojan päähän kypsytettiin suunnitelma, jonka myös toteutettiin. Laiton pellonreunapajukoihin, joissa riekot juoksentelivät ja ruokailivat, omat ansalangat katiskan sidelangasta. Ja pyynti alkoi. Mutta kömpelösti ja liian paksusta langasta tehdyt ansat eivät tuottaneet yhtään riekkoa. Sen sijaan yhden jäniksen. Jota itku kurkussa raahasin sitten kotia. Riekkostajan ura päättyi sillä kertaa siihen.

Seuraavaksi riekko tuli tutuksi, kun aloitin haulikon kanssa kulkemisen. Sain itselleni hankittua marjastustilillä käytetyn yksipiipuisen 16- kalibeerisen Baikal-haulikon. Kun isoveljet veivät viikonloppuisin linnunhaukkujamme mukanaan, minun vaihtoehtokseni jäi nuorimpana lähteä hakemaan riekkoja ilman koiraa läheiseltä Kajaaniyhtiön aukolta. Ja niitä lähes aina siltä aukolta ja sen reuna-alueilta myös löytyi.

Tällaisilta riekcoreissuilta muistan kaksi tapausta vielä hyvin. Oli syyskuu ja maassa ruskan värit. Olin haeskellut koko hakkuuaukon systemaattisesti kuin kanakoira ja olin viimeisen reunan ihan viimeisessä kulmassa. En ollut löytänyt riekkoja mistään ja kyllästyneenä kajautin oman kutsuääneni ilmoille. Ja samassa hypäsi koko riekkopokue jaloista ilmaan naurun saattelemana. Ja ammuin ohi yksipiippuisen ainoan paukun. Toinen vastaava reissu taas jäi mieleen, kun aukkoa haratessa näin riekosta vilahduksen. Hiivin ja hiivin sormi liipaisimella. Loppujen lopuksi riekon uteliaisuus voitti,

ja se kulkusti vesakon takaa hiippailijaa. Ja se kohtaaminen päättyi riekon kannalta huonosti.

Elämästäni kului pitkä patkka niin, etteivät riekot olleet kummemmin mukana. Kun sitten aloitin eräsunnittelijana ja keskityin riistan elinolojen parantamiseen, mukaan tulivat riekko ja riekkosuot. Riekkosoiden kunnostaminen palautti mieleen kaikki nuoruuden kokemukset riekosta ja riekkojen käyttäytymisestä. Kun siihen sain mukaan tohtoritason viisautta lintuasiantuntijoilta, työmme tulokset näkyivät hyvin keväisissä riekkokartoituksissa. Kunnostetut suot kelpasivat riekkokukoille hyvin.

Kun joskus pohdin, miksi ne riekot oikein elämänsä ensimmäiset päivät avosuolla elävät, vastasi valokuvaaja Jorma Luhta, että etkö muista kesän aamuyötä suolla, kun aurinko nousee? Suon pintahan on täynnä hämähäkin seittiä eli ruokaa pienille riekonpoikasille. Ja kun ennallistetun suon pohjavedenpinta nousee, pienet hyönteiset ja samalla myös riekonpojat voivat hyvin. Kyllä riekkokukko tietää, minkälaiset pitää olla olosuhteet, että riekkonaaras kelpuuttaa reiviirin itselleen ja poikasilleen.

Kun nyt tänä talvena hankin ja luin Yrjö Kokon Sudenhampainen kaulanauha kirjan, palautuivat riekko ja riekkokokemukset lapsuudelta hyvin mieleeni. Samalla myös huomasin, että sama mielenkiinto, joka oli kun istuin jakkaralla kuuntelemaan isän lukemista, on edelleen mukamani, kun ajan aamuyöllä riekkosuolla hakemassa riekkoja. Joten Riekko on elämän lintu.

Eräsunnittelija Timo Eskolan aika kuluu luonnossa. Oli kyseessä sitten riekkoreviirien kartoitus yöaikaan, metsästyskoirien koulutus, metsästys, valokuvaus, sukellus tai vaikkapa kalastus. Työkseen Timo on viime vuodet paikinut töitä riistan elinolojen parantamisen puolesta talousmetsissä.

METSÄHALLITUS / TIMO ESKOLA

rakkaudesta

L A J I I N

Riekko

- ♥ Pohjois-Suomen puoliavoimien rämeiden ja tunturikoivikoiden kanalintu sekä kansanuskomusten elämän lintu.
- ♥ Tunturirikko metelöi soitimella kevättyössä tai keskellä kirkasta päivää. Metsäriekko päräyttää naurunsa vain hämärässä.
- ♥ Kanta pienentynyt elinympäristöjen muutoksen takia: mm. pesimäsoiden ojitus ja ilmastonmuutos uhkina.
- ♥ Kun soita on palautettu luonnontilaan, riekot ovat tulleet takaisin.

www.metsa.fi/rakkaustalajiin